

Novosti iz zakonodavstva

Ova rubrika ima ulogu da upozna čitaoce s (predstojećim) novinama u zakonodavstvu u BiH. U njoj će biti izloženi prijedlozi zakona, predložene izmjene i dopune važećeg zakonodavstva, uredbe vlada i svi drugi zakonski i podzakonski akti koji mogu uticati na primjenu EKLJP-a i evropskih standarda. Ova rubrika neće predstavljati iscrpnu listu već izbor najvažnijih aktuelnih zakonodavnih inicijativa ili rješenja, te će sadržavati opis zakonskog akta o kojem je riječ, kao i komentar načina na koji on utiče na primjenu relevantnih evropskih pravnih standarda na nacionalnom nivou.

U ovom broju predstavljamo dva nova zakona: Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske i Zakon o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske je usvojen u decembru 2014. godine; međutim, još uvijek nije objavljen u Službenom glasniku. Ovaj zakon je donesen jer je prethodni (tj. još uvijek važeći Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske) bilo potrebno izmijeniti u određenim dijelovima koji se tiču visine propisanih sankcija, precizirati elemente određenih prekršaja, kao i brisati određene odredbe.

Novi Zakon o javnom redu i miru slijedi sistematiku prethodnog i vrlo je lako uočiti promjene. Najviše kontroverze u opštoj i stručnoj javnosti je izazvala odredba (člana 2 stav 4) koja glasi: „Javno mjesto u smislu ovog Zakona jeste i svako drugo mjesto na kojem je počinjen prekršaj, a posljedica je nastupila na javnom mjestu,” jer se, prema obrazloženju Zakona (obrazloženje predlagača), ovdje misli na internet i društvene mreže. Do toga je došlo iz razloga što postoji bojazan da će primjenom ovog Zakona biti ugrožene sloboda izražavanja i sloboda okupljanja.

Dodatno, ovim Zakonom se pooštavaju sankcije, tako da će se nadležni organi i sudovi morati baviti pitanjem primjene blažeg zakona u ovom kontekstu.

U svakom slučaju, postoje razvijeni standardi ESLJP-a koje svi zainteresirani mogu konsultovati. Sudovi u slučaju nedoumica mogu pitanja po osnovu člana VI/3 tačka (c) Ustava BiH proslijediti Ustavnom sudu BiH, jer Ustavni sud ima nadležnost u pitanjima koja mu proslijedi bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga je li zakon – o čijem važenju ovisi njegova odluka – kompatibilan s Ustavom BiH, s Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i njezinim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine, te u pogledu postojanja ili domašaja nekog općeg pravila međunarodnog javnog prava.

Zakon o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala u Federaciji Bosne i Hercegovine je objavljen u „Službenim novinama Federacije BiH” broj 59/14 od 23.07.2014. Stupio je na snagu 02.08.2014., a primjena je trebala početi od 02.02.2015., u skladu sa završnim i prelaznim odredbama istog Zakona.

Ovim zakonom se utvrđuje primarna, stvarna nadležnost za procesuiranje krivičnih djela a) udruživanje radi činjenja krivičnih djela iz člana 340 Krivičnog zakona Federacije BiH, organizirani kriminal iz člana 342 Krivičnog zakona Federacije BiH, uključujući time sva krivična djela koja je učinila grupa za organizirani kriminal, b) krivična djela terorizma iz glave XVIII Krivičnog zakona Federacije BiH, c) krivična djela protiv ustavnog poretka Federacije BiH iz glave XV Krivičnog zakona Federacije BiH, d) krivična djela podmićivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti iz glave XXXI Krivičnog zakona Federacije BiH, krivična djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa iz glave XXII Krivičnog zakona Federacije BiH i krivična djela iz oblasti

poreza iz glave XXIII Krivičnog zakona Federacije BiH, ukoliko je učinilac ovih krivičnih djela službena ili odgovorna osoba izabrana ili imenovana od Parlamenta Federacije BiH, Vlade Federacije BiH ili Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, ili je Vlada Federacije BiH u postupku njihovog imenovanja dala svoju prethodnu saglasnost, kao i u svim drugim slučajevima kada vrijednost zahtijevane, obećane ili pribavljene imovinske koristi ili štete pričinjene učinjenjem ovih krivičnih djela prelazi iznos 100.000,00 KM, e) krivična djela protiv pravosuđa iz glave XXIX Krivičnog zakona Federacije BiH, i to: davanje lažnog iskaza iz člana 348 Krivičnog zakona Federacije BiH, sprečavanje dokazivanja iz člana 349 Krivičnog zakona Federacije BiH, povreda tajnosti postupka iz člana 350 Krivičnog zakona Federacije BiH, odavanje istovjetnosti zaštićenog svjedoka iz člana 352 Krivičnog zakona Federacije BiH i povreda zakona od sudije iz člana 357 Krivičnog zakona Federacije BiH – ako su učinjena u vezi sa krivičnim djelima iz tačke a) do d) člana 25 ovog zakona.

Za procesuiranje svih navedenih krivičnih djela i drugih krivična djela koja su učinjena u sticaju s krivičnim djelima iz stava 1 člana 25 Zakona, a u skladu s odredbama Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine o spajanju postupka i vođenju jedinstvenog postupka, nadležan je Posebni odjel Vrhovnog suda Federacije BiH za korupciju, organizirani i međukantonalni kriminal. Za žalbeni postupak je nadležan Vrhovni sud Federacije BiH.

Zakonom se uređuju: a) osnivanje, organizacija, nadležnost, ovlaštenja i način rada Posebnog odjela Federalnog tužilaštva Federacije BiH za suzbijanje korupcije, organiziranog i međukantonalnog kriminala; b) osnivanje, organizacija, nadležnost i postupanje Posebnog odjela Vrhovnog suda Federacije BiH za korupciju, organizirani i međukantonalni kriminal; c) način izbora posebnog zamjenika glavnog federalnog tužioca za suzbijanje korupcije, organiziranog i međukantonalnog kriminala i federalnih tužilaca koji su raspoređeni u Poseban odjel tužilaštva, način rukovođenja Posebnim odjelom tužilaštva i rad posebnog zamjenika glavnog federalnog tužioca i federalnih tužilaca u Posebnom odjelu tužilaštva, d) način izbora sudija Posebnog odjela suda, e) saradnja organa uprave, upravnih organizacija i drugih tijela, pravnih osoba i osoba s Posebnim odjelom tužilaštva, f) uvjeti i postupak dodjeljivanja i ukidanja statusa saradnika pravosuđa, g) nadležnosti i zadaci sudske policije u pružanju pomoći u radu Posebnom odjelu tužilaštva i Posebnom odjelu suda, h) finansiranje rada Posebnog odjela tužilaštva i Posebnog odjela suda.

Ovaj zakon je iznimno kompleksan i ne prati postojeću sistematiku i logiku zakona u FBiH. Primjena ovog zakona se oslanja na cijeli niz zakona kao što su Krivični Zakon FBiH, Zakon o krivičnom postupku FBiH, Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH, Zakon o sudovima u FBiH, Zakon o Federalnom tužilaštvu, i drugi, te mijenja ili dopunjuje odredbe navedenih zakona. Iako je intencija ovog zakona na jednom mjestu objediniti sve odredbe neophodne za procesuiranje krivičnih djela iz oblasti korupcije, organiziranog i međukantonalnog kriminala, mnoga pitanja su ostala nedefinisana i stvaraće probleme u praksi.

Iako je zakonom predviđena primarna, stvarna nadležnost Posebnog odjela Vrhovnog suda, nejasno je kako će se predmeti i kojem sudu delegirati u slučaju potrebe. Također, prvi žalbeni postupak koji se bude vodio će otvoriti pitanje prava na suđenje pred nezavisnim i nepristrasnim žalbenim sudom i upitno je da li ova odredba može podnijeti ispitivanje po standardima razvijenim pred ESLJP-om. Sličan problem postoji i u vezi Apelacionog odjeljenja Suda BiH, s tim da se Zakonom o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala u Federaciji BiH čak ne predviđa ni osnivanje posebnog žalbenog odjeljenja u okviru Vrhovnog suda FBiH.